

Briuselis, 2022 04 27
SWD(2022) 655 final

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS
POVEIKIO VERTINIMO ATASKAITOS SANTRAUKA

[...]

pridedamas prie

Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos

**dėl vienos prašymų išduoti vieną leidimą trečiųjų šalių piliečiams gyventi ir dirbti
valstybės narės teritorijoje teikimo procedūros ir dėl valstybėje narėje teisėtai
gyvenančių trečiųjų šalių darbuotojų bendrų teisių (nauja redakcija)**

{COM(2022) 655 final} - {SEC(2022) 201 final} - {SWD(2022) 656 final}

Santraukos lentelė

Teisėkūros iniciatyva dėl Vieno leidimo direktyvos peržiūros (2021 m. Komisijos darbo programos punktas)

A. Būtinybė imtis veiksmų

Kodėl? Kokia problema sprendžiama?

Pagrindiniai Vieno leidimo direktyvos tikslai – nustatyti vieną prašymų dėl bendro leidimo dirbti ir gyventi teikimo procedūrą ir užtikrinti vienodas teises reikalavimus atitinkantiems trečiųjų šalių piliečiams, remiantis vienodu požiūriu, kaip ir į vieną leidimą išduodančios valstybės narės piliečius. Tačiau, kaip jau pabrėžta 2019 m. [teisėtos migracijos sistemos tinkamumo patikroje](#) ir [įgyvendinimo ataskaitoje](#), kai kurios neišspręstos problemos ir toliau trukdo visapusiškai siekti tokių tikslų. Pagrindines nustatytas problemas galima suskirstyti į tris sritis:

- 1) **sudėtinga ir neveiksminga prašymų teikimo procedūra** ir **neiškios teisės**, dėl kurių kai kuriais atvejais pailgėja procedūros ir sumažėja ES patrauklumas trečiųjų šalių piliečiams;
- 2) **tam tikrų kategorijų migrantai nepatenka** į direktyvos ar kitų ES teisinių priemonių taikymo sritį; egzistuoja skirtingos taisyklės dėl žemos ir vidutinės kvalifikacijos darbuotojų priėmimo sąlygų;
- 3) **darbuotojai nėra pakankamai apsaugoti nuo išnaudojimo**.

Direktyvos trūkumai daro neigiamą poveikį ES darbdaviams ir migrantams – patiriama administracinė našta, tenka ilgai laukti, atsiranda netikrumas dėl taikytinų taisyklių.

Pagrindinis nustatytas šių problemų veiksnys yra reglamentavimo nepakankamumas, t. y. dabartinės bendros ES reglamentavimo sistemos trūkumai. Daugelyje direktyvos nuostatų valstybėms narėms suteikiama didelė veiksmų laisvė ir leidžiama taikyti skirtingas taisykles, o tai mažina taisyklių suderinimą ES lygmeniu.

Ko siekiama šia iniciatyva?

Bendrieji šios iniciatyvos politiniai tikslai:

- (1) užtikrinti veiksmingą migracijos valdymą;
- (2) skatinti konkurencingumą ir augimą ES;
- (3) užtikrinti teisingas sąlygas ES teisėtai gyvenantiems trečiųjų šalių piliečiams ir jų apsaugą.

Konkretūs politikos tikslai, atitinkantys nustatytas problemas, yra šie:

- 1) supaprastinti priėmimo procedūras;
- 2) užtikrinti didesnę prašymų teikimo procedūrų veiksmingumą;
- 3) spręsti darbo jėgos trūkumo ES problemą;
- 4) geriau užtikrinti vienodą požiūrį į trečiųjų šalių piliečius ir ES piliečius;
- 5) trečiųjų šalių piliečius apsaugoti nuo išnaudojimo darbe.

Kokia būtų papildoma ES lygmens veiksmų nauda?

Siekiant toliau tobulinti direktyva nustatytą bendrą procedūrą, reikia imtis ES veiksmų. Mažai tikėtina, kad pirmiau nurodytos problemos artimiausiu metu išnyks, nes jos yra tiesiogiai susijusios su dabartinėmis teisės nuostatomis, kurios yra sudėtingos, kartais neiškios ar neišsamios, be to, jas įgyvendindamos valstybės narės turi didelę veiksmų laisvę, todėl gali būti taikomos skirtingos taisyklės.

B. Sprendimai

Kokios su teisėkūra susijusios ir nesusijusios politikos galimybės apsvaistytos? Ar viena iš politikos galimybių pasirinkta kaip tinkamiausia? Kodėl?

Poveikio vertinime vertinamos **trys politikos galimybės**, susijusios su skirtingų lygių ES intervencija.

- **1 galimybė** apima geresnę direktyvos įgyvendinimą valstybėse narėse keičiantis geriausios praktikos pavyzdžiais, parengiant bendrą leidimų vadovą ar rekomendacijas ir t. t.
- Pagal **2 galimybę** numatoma imtis teisėkūros veiksmų, kuriais siekiama supaprastinti prašymų teikimo procedūrą ir pagerinti teises į vienodą požiūrį, teikiant rekomendacijas.
- Pagal **3 galimybę** numatomi 2 galimybės aprašyme nurodyti teisės aktų pakeitimai, kuriais gerinamos teisės į vienodą požiūrį, ir patikslinama direktyvos subjektinė taikymo sritis, taip pat pagerinama apsauga nuo išnaudojimo darbe.

Tinkamiausia yra 3 galimybė, nes ja šalinami esami direktyvos trūkumai; toliau paprastinamos procedūros;

sustiprinamos teisės į vienodą požiūrį, patikslinama taikymo sritis ir pagerinama apsauga nuo išnaudojimo.

Kas kuriai galimybei pritaria?

Europos Parlamentas pritartų visiems 2 ir 3 galimybių elementams, tačiau tikėtusi platesnio užmojo, kad būtų nustatytos ES taisyklės dėl žemos ir vidutinės kvalifikacijos darbuotojų. Didžioji dauguma **suinteresuotųjų subjektų** (pilietinės visuomenės atstovų, ekonominių ir socialinių partnerių, teisėtos migracijos ekspertų), su kuriais konsultuotasi, pritaria pagal 2 ir 3 galimybes numatytiems priemonėms. **Valstybės narės** apskritai pirmenybę teikia 1 galimybei – kai kurios iš jų nurodė nenorinčios, kad direktyva būtų persvarstyta arba kad būtų priimta naujų teisėtos migracijos teisės aktų. Tinkamiausia galimybė leidžia pasiekti politinį susitarimą, nes pagal ją numatyta atlikti tikslią peržiūrą, siekiant padidinti bendrą direktyvos veiksmingumą ir trečiųjų šalių piliečių apsaugą.

C. Tinkamiausios galimybės poveikis

Kokie būtų pagrindiniai tinkamiausios galimybės pranašumai?

Tinkamiausia galimybė labai padės siekti tikslų ir ji yra politiškai įgyvendinama. Be to, pasirinkus tinkamiausią galimybę, bus paaiškinta ir šiek tiek išplėsta dabartinio vieno leidimo taikymo sritis (jis bus taikomas asmenims, kuriems pagal nacionalinę teisę suteikta apsauga), taip pat bus sustiprintos trečiųjų šalių piliečių teisės. Be to, į direktyvos taikymo sritį įtraukus asmenis, kuriems apsauga suteikta pagal nacionalinę teisę, padidėtų teisinis tikrumas ir būtų suteikta daugiau teisių tiems, kuriems šiuo metu netaikomas vienodas požiūris arba kuriems jis taikomas tik iš dalies. Priėmus bendras nuostatas dėl patikrinimų, sankcijų ir darbdavių stebėsenos, minėta galimybė taip pat padėtų sustiprinti visų trečiųjų šalių darbuotojų, kuriems taikoma direktyva, apsaugą nuo išnaudojimo darbe.

Kokios yra tinkamiausios galimybės pagrindinės sąnaudos?

Numatomos tinkamiausios galimybės įgyvendinimo išlaidos:

- vienkartinės valstybių narių išlaidos nuo 2,0 mln. EUR iki 7,0 mln. EUR pirmaisiais metais,
- pasikartojančios išlaidos nuo 100 000 EUR iki 12,0 mln. EUR per metus.

Pagal šią galimybę taip pat numatoma sumažinti išlaidas:

- valstybių narių išlaidas – nuo 200 000 EUR iki 4,0 mln. EUR per metus;
- trečiųjų šalių piliečių išlaidas – nuo 89,0 mln. EUR iki 546,0 mln. EUR per metus;
- darbdavių išlaidas – nuo 22,0 mln. EUR iki 101,0 mln. EUR per metus.

Koks bus poveikis verslui, MVĮ ir labai mažoms įmonėms?

Tikimasi, kad įmonės ir (arba) darbdaviai galės greičiau ir galbūt plačiau naudotis darbo jėgos ištekliais iš trečiųjų šalių. Procedūros supaprastinimas taip pat galėtų paskatinti daugiau darbdavių samdyti trečiųjų šalių darbuotojus, kai laisvų darbo vietų neįmanoma užpildyti vietos lygmeniu.

Be to, įmonėms ir darbdaviams gali tekti laikytis naujų taisyklių dėl išnaudojimo darbe prevencijos, patikrinimų ir sankcijų.

Ar tai turės didelį poveikį nacionaliniams biudžetams ir administravimo subjektams?

Tikimasi, kad nacionalinės valdžios institucijos, dar labiau supaprastinusios savo procesus, pagerins prašymų teikimo procedūrų veiksmingumą, nors įvesdamos naujas nuostatas jos gali patirti tam tikrų pradinių išlaidų. Veiksmingesnės procedūros, geriau užtikrinamas vienodas požiūris ir išnaudojimo prevencija gali padėti valstybėms narėms dėl migracijos užtikrinti įgūdžių pasiūlos ir paklausos atitiktį ir galbūt mažinti darbo jėgos trūkumą.

Ar bus dar koks nors didelis poveikis?

Tikimasi, kad **trečiųjų šalių piliečiams** bus naudinga supaprastinta procedūra, dėl kurios gali sumažėti jų išlaidos. Be to, pagal tinkamiausią galimybę bus išaiškintos vienodo požiūrio nuostatos, panaikintas ryšys su vienu darbdaviu ir pagerinta apsauga nuo išnaudojimo darbe, todėl tikimasi, kad ši galimybė padės mažinti darbdavių vykdomo išnaudojimo riziką.

Tikimasi, kad ši galimybė padės stiprinti konkrečias **pagrindines teises**, pavyzdžiui, teisę į: vergijos ir priverčiamojo darbo uždraudimą; nuosavybę; nediskriminavimą; tinkamas ir teisingas darbo sąlygas; šeimą ir profesinę veiklą, socialinę apsaugą ir socialinę paramą.

D. Tolesni veiksmai

Kada politika bus persvarstoma?

Vieno leidimo direktyvos 15 straipsnyje jau numatyta, kad Komisija periodiškai teikia direktyvos taikymo valstybėse narėse ataskaitas ir siūlo, jos nuomone, būtinus pakeitimus. Šis principas taip pat bus taikomas peržiūrint direktyvą padarytiems pakeitimams.